

Список використаних джерел:

1. Тактико-психологічні особливості проведення допиту малолітніх та неповнолітніх осіб [Електронний ресурс] / С. В. Калюжна // Приватне та публічне право. - 2017. - № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prpulaw_2017_3_33
2. Психологічні аспекти проведення допиту неповнолітніх [Електронний ресурс] / К. В. Плева, Г. М. Степанова // Вісник Чернівецького факультету Національного університету "Одеська юридична академія". - 2018. - Вип. 1 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vchfo_2018_1_19

Таращук Іван Віталійович,

курсант 3 курсу факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Никифорова Олена Анатоліївна,
кандидат біологічних наук, доцент,
доцент кафедри криміналістики та
домедичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ТАКТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МЕДИЧНИХ ЗНАНЬ ПРИ ПРОВЕДЕННІ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

За допомогою судово-медичних досліджень можуть бути встановлені дуже важливі фактичні обставини кримінального провадження. Наприклад, при розслідуванні кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я дані судово-медичних експертиз дозволяють встановити взаємозв'язок потерпілого і обвинуваченого в момент заподіяння тілесних ушкоджень, завданих ушкоджень, дистанцію пострілу. Найчастіше інформація, отримана судовими медиками при дослідженні об'єктів судово-медичної експертизи, не може бути отримана ніяким іншим шляхом, що робить судову медицину незамінною при розкритті та розслідуванні вищезазначених правопорушень.

Відзначимо, що використання медичних знань при провадженні окремих слідчих (розшукових) дій неможливо уявити без взаємодії слідчого (дознавача) з фахівцем в галузі судової медицини. Причому досить поширеним є твердження, що спільна діяльність слідчого (дознавача) і фахівця, в ході якої останній здійснює виявлення, закріплення,

вилучення і попереднє дослідження матеріальних слідів, а слідчий проводить фіксацію цього процесу в протоколі слідчої дії, є запорукою ефективності та якості їх пошуково-пізнавальної діяльності.

Незважаючи на очевидний характер взаємодії слідчого і фахівця, ефективний порядок такої спільної діяльності, на жаль, не має широкого наукового висвітлення. Вказана обставина в практичній діяльності призводить до організаційно-тактичних помилок в процесі комплексної реалізації технічних і тактичних прийомів. Тому необхідно сформулювати ефективний механізм взаємодії суб'єктів пошуково-пізнавальної діяльності в ході одночасної реалізації ними технічних і тактичних компонентів процесу збирання доказів. Вже сформовані на практиці форми розглянутого взаємодії показують досить велику самостійність фахівця, наприклад, в реалізації технічного елемента тактики огляду місця події та деяких інших слідчих дій. [1]

Використання медичних знань при провадженні окремих слідчих (розшукових) дій необхідно розглядати через спільну діяльність слідчого з фахівцем. Причому на підготовчому етапі взаємодії за дорученням слідчого начальником (керівником) експертно-криміналістичного підрозділу направляється фахівець для надання сприяння слідчому (дознавачу). Потім слідчий (дознавач) спільно з фахівцем складають план необхідної слідчої дії. Слідчий (дознавач) визначає завдання фахівця. Спільно вирішуються питання про застосування науково-технічні засоби, які можуть знадобитися при проведенні слідчої (розшукової) дії. За необхідності спеціаліст надає допомогу у виготовленні додатків до протоколу слідчої дії: фототаблиць, планів, схем.

Огляд місця події. Відзначимо, що дана слідча дія створює основу для розкриття кримінального правопорушення в цілому і якість його виробництва визначає успіх і недоліки розслідування. У цій дії найбільш повно виявляється ініціативність і оперативність слідчого (дознавача), його вміння використовувати сучасні технічні прийоми, методи і спеціальні знання.

На жаль, в практичній діяльності при розслідуванні даної категорії кримінальних правопорушень трапляються випадки, коли слідчий (дознавач) в силу об'єктивних чи суб'єктивних причин не завжди може скористатися допомогою фахівця. У свою чергу відзначимо, що якщо при огляді місця події слідчий або дознавач некваліфіковано вилучить мікрочастинки, сліди біологічного походження, то в подальшому представлені на експертизу сліди для ідентифікації особи виявляться непридатними. Зрозуміло, рішення про виробництво того чи іншого слідчої дії, а також напрямок ходу його проведення є прерогативою слідчого (дознавача), а значить, нести відповідальність за допущені помилки при проведенні слідчих (розшукових) дій буде в першу чергу він сам. [2]

Узагальнення досвіду слідчої практики дозволяє зробити висновок, що при огляді місця події характерно двояке становище фахівця. З одного боку, в силу того, що дана слідча дія є часто початковим, діяльність фахівця обмежується вказівками слідчого (дознавача). Такий порядок, як нам представляється, забезпечує сувору плановість, послідовність проведення огляду та визначення місця кожного з його учасників.

Відзначимо, що доцільно використовувати допомогу фахівця в галузі судової медицини не тільки при проведенні слідчої (розшукової) дії, а й при оцінці його результатів, визначень напрямки їх застосування. Спеціаліст відповідно до кримінально-процесуального законодавства сприяє слідчому (дознавачу) і в постановці питань експерту, правильного їх формулювання, отриманні зразків для порівняльного дослідження. Взаємодія слідчого з фахівцем доцільна і при підготовці обвинувального висновку.

Таким чином, аналіз юридичної літератури, слідчої практики дозволяє стверджувати, що при розслідуванні кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я роль сучасних судово-медичних, медико-криміналістичних, а також біолого-криміналістичних експертних досліджень важко переоцінити. За допомогою даних досліджень можна не тільки встановити винного, але і повністю викрити його в скоєнні кримінального правопорушення. Вважаємо, що відповідні фахівці на постійній основі повинні залучатися слідчим (дознавачем) до розслідування кримінальних проваджень. Спільну діяльність необхідно здійснювати вже на початковій стадії кримінального провадження при встановленні події. В ході досудового розслідування при проведенні дослідження сприяють підтвердженню або спростуванню показань обвинуваченого (підозрюваного). Однак висновком судово-медичних експертиз така взаємодія не повинно закінчуватися. Допомога фахівців в галузі судової медицини необхідно активно використовувати в ході підготовки і під час проведення слідчих (розшукових) дій. Тільки така організація участі фахівців дозволяє максимально ефективно використовувати сучасні можливості судової медицини в розслідуванні кримінальних правопорушень проти особистості.

Список використаних джерел:

1. Волинська А. М. Особливості використання спеціальних знань під час розслідування неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2017. № 1. С. 121-129. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvknuvs_2017_1_13
2. Яремчук В. О. Криміналістичні та медичні знання: межі використання при розслідуванні злочинів // Проблеми законності. 2018. Вип. 142. С. 211-219. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2018_142_21